

Presidentti Mauno Koivisto suoritti kevättalvella 88 hiihtoretken Koilliselle perälle isäntänä rajavartiolaitoksen päällikkö kenraali Kirjavainen. Hän oli käskenyt tuon hiihtoretken suunnittelun Lapin rajavartioston komentajalle eversti Jarmo Mattilalle, josta edelleen käskytyksin vastuu paljolti monestakin järjestelystä vyöryi harteilleni. Tuki-kohtaksi valittiin Ainijärven rajavartioasema ja pihapiirissä sijainnut rivitalo. Tuo hiihto tuli tapahtumaan Ainijärven vartioaseman toimintapiirissä. Valmistelut alkoivat ja tapahtumaa edeltävät viikot siellä hiihdeltiin. Eräs omalla tavallaan huvittava vaatimus liittyi presidentin seurueen vierailuun Värriön tutkimusasemalla. Siellä Metsähallinnon pääjohtaja Jaakko Piironen selvittää tämän Koillisen perän metsätilannetta päämiehelle. Minulle annettiin käsky, että kun sinne nouseaan ja erityisesti kun sieltä tullaan alas niin alamäkiä ei saa olla. Kuitenkin tämä Värriön asema on monta sataa metriä korkeammalla kuin Ainijärven tasa. Niinpä ylösmeno tietenkin oli suunniteltu siten, että nousua on kaiken aikaa. Alastulo suunniteltiin heiluriliikettä toteuttaen. Latu pyrittiin vetämään loivaa laskua, joka päättyi johonkin vastarinteeseen. Siinä taas käännös ja lievää laskua vastamäkeen.

Mukana oli myös rouva Tellervo Koivisto ja rouva Maaherra. Ja muistan hyvin kun lähdeettiin laskemaan latua, jossa ei saanut alamäkiä olla. Takanani laskeva lentopallomies isolla kämmenellä näyttää, että majuri, vauhtia vain. Niin minä aurauksesta luovuin ja hyppäsin ladulle. Vauhti kiihtyy, rouva Koivisto laskee miehensä takana. Vilkaisin taapäin ja huomasin, että hän leijuu yhdellä suksella. Mitä tässä kaikessa tapahtuukaan. Mutta adjutanti, nykyinen lippueamiraali Juhani Kaskeala lasketteli rinnalleni. Hän sanoi, että älä akoista välitä, kerran ukko näyttää isolla kämmenellä vauhtia niin anna mennä. Ja niinpä tästä sain rohkaisua ja laskettelimme heiluriliikettä ja latua alas saapuen Ylä-Nuorttijoki laaksoon koko seurue - myös naiset ehjin nahoin. Kukaan ei kaatunut.

Olin saanut tehtäväkseni suunnitella joka päivälle aamu- ja iltapäivälle hiihdettävät reitit 10 - 20 km pituisena. Ehtona oli se, että yhtenäkin päivänä emme hiihdä samoja reittejä. Tämä oli melkoinen vaatimus. Eräänä iltana kuvaruutua katsoessamme iltauutisten aikana säätiedotus näyttää vain aurinkoa. Tasavallan päämies toteaa läsnäolevalle joukolle, että mehän voisimme huomenna hiihtääkin koko päivän. Ei ymmärrettävästikään tällä seurueella voinut olla mitään sitä vastaan. Kohdalleni siitä tuli työjakso yönsekään. Mehän olimme kuten kerroin suunnitelleet sen 10 - 15 km taipaleen ja nyt tämä piti muuttaa päivän kestäväksi 30 km hiihtomatkaksi. Löimme honkapölkkyt, porontaljat ja muun rekvisiitan rekeen ja raito lähti liikkeelle höylä viimeisenä. Suunnistajana ja taitavana miehenä tunnettu rajavartija Eino Kettunen tämän latu-uran ohjeitteni mukaan veti. Sinne rakensimme nuotiopaikat kahteenkin eri pisteeseen. Aamulla joukko 15 asteen aamukylmässä lähti kokopäivän hiihtoretelle ja hyvinpä se sujuikin.

Edellisiltana oli siinä uutisten lomassa rupateltu monenmoista tuohon Sallan ja Savukosken perään liittyvää. Kerroinpa minäkin seurueelle tositarinan eräästä Sallan baarista. Samassa paikassa toimi aiemmin Santos -baari, mutta omistaja vaihtui ja hän tietenkin tahtoi nimelleen rekisteriin tämän baarin ja tahtoi samalla myös vaihtaa baarin nimeä. Hän yritti tällä Santos-baarilla mutta niitä oli valtakunnassa jo ennestäänkin samoin kuin Corona-baareja. Virkamiehet, jotka yrityksiä rekisteröivät, eivät näitä hyväksyneet. Tästä tuotuneena omistaja, joka muuten oli Tero Vuolle, haki käsiinsä Savukosken kartan ja sieltä mitä erikoisimpia ja hullunkurisimpia nimiä. Ja hän löysi sieltä Puolilaudatsiojan ja -vaaran ja sitten hän löysi Äteritsiputeritsipuolilaudatsijängän. Näistä hän kävi sitten muovaamaan perustamalleen baarille nimeä ja päättyi sitten Äteritsiputeritsipuolilautatsibaariin. Tasavallan päämies tämän kuultuaan kysyi heti, ”no mitä virkamiehet, joko hyväksyivät rekisteriin?” Kyllähän he nimen hyväksyivät. Varsin pitkä pölkkykirjaimin tekstattu kyltti siinä baarin ikkunoitten yläpuolella onkin. Ja onpa huvittuneina sanottu sen olevan niin pitkä, hankala ja erikoinen nimi, että kun autoilijat ajaessaan lukevat sitä niin on vaarana baarin edustalla

nokkakolarit. Nimi on erikoinen ja niin monet ovat pysähtyneet tätä paikkaa kuvaamaan ja monet postikortit on siitä lähetetty. Kaupankäynti varmaan tuossa baarissa oli hyvin vilkasta. Tänä päivänä tämä Tero Vuolle ei enää baaria omista, mutta nimi on säilynyt samana. Hiihrettiin sitten päämiehen seurueen kanssa ja yhtäkkiä huomaa kun päämies kiihdyttää vähän vauhtia ja hiihtää toista latua rinnalleni. Huomasin, että joku häntä vaivaa tai hän halusi jotain kysyä. Niinpä hän sanoikin, että ”niin majuri, mikäs se muuten oli kun illalla puhuttiin siitä baarista, niin mikäs se olikaan se nimi?” Minä vastaan, että ”Herra presidentti, se oli Äter...” ”Niin se olikin Äteritsiputeritsipuolilautatsibaari!” Hän muisti sen heti kun sai ensimmäisen kirjaimen esille, mutta häntä vaivasi tuo huvittava nimi. Niin sitten hiihdeltiin eteenpäin ja vielä joku sana tuosta baarista ja sen olemassa olosta vaihdettiin.

Presidentin seurueeseen kuuluivat tietenkin rajavartiolaitoksen päällikön, joka oli koko hiihdon isäntä, puolustusvoimain komentaja Jaakko Valtanen, silloinen MTK:n puheenjohtaja myöhemmin ulkoministerinäkin toiminut Heikki Haavisto, Pertti Voutilainen, joka on samaa RUK:n kurssia kuin minä. Voutilainen oli tuolloin Outokummun toimitusjohtaja ja sittemmin Kansallispankin ja Meritapankin johtajia. Luonnollisestikin seurueeseen kuului maaherra ja tässä tapauksessa tietenkin Lapin rajavartioston komentaja eversti Jarmo Mattila. Seurue sinällään ei ollut kovin suuri.

Olin saanut ohjeita, että huoltokelkkoja oli oltava kaiken varalle 2-3 kappaletta. Niitä piti olla nopeasti saatavilla. Hiihdon aikana piti tarjota välipalaa ja syötävää. Minulla oli silloinen viestikalusto anorakin taskussa. Kun minä siihen sanoin kaksi sanaa: jälki - kärki niin silloin kärjessä liikkunut kelkka, jossa oli höylä, pysähtyi ja joukko hiihti sen kiinni. Takaa ajoi jälkikelkka samaan paikkaan. Siinä oli sitten esillä ja katettuna täydellinen ruokapöytä erämaahan. Annettiin vielä vaatimus, että kelkoista ei saanut ääntä kuulua. Muistan hyvin kun tätä erityisesti ihmetteli Heikki Haavisto suurten silmälasiansa takaa: ”Miten tämä kaikki on mahdollista. Yhtään kelkkaa ei ole nähty eikä ääntä kuulunut ja näitä on tässä taas kolme ja pöytä on katettu.” Yhtä ihmeissään oli myös puolustusvoimain komentaja Jaakko Valtanen ja ehkä sitä ihmetteli Juhani Kaskealakin, mutta me rajamiehet myhäilimme sisimmässämme, että meiltähän tämä käy.

Sitten muistelen sitä kun pidettiin nuotioilta. Mahtava laavu oli valmisteltu Ainijärven rajavartioaseman välittömään läheisyyteen. Seurueesta piti tuntua, että matka laavulle on pitkä ja mennään kauaksi vartioasemasta. Vieraat vietiin moottorikelkoilla reessä mutkitellen lähialueella. Näin saatiin matkalle pituutta. Tervetuliaismaljat laavulla juotiin Eero Meskasella teettämistäni kuksista, jotka jäivät vieraille muistoksi. Muistolahjaksi jokaiselle pujotettiin kaulaan poronluusta sahattu pitkä liuska, johon oli tapahtuman päivämäärä merkittynä. Lisäksi vieraille lahjoitettiin kuivaalijaa ja puukko. Siitä vain alkakaa vuolla. Uudella puukolla harjoiteltiin myös upseerikiehisen vuoleminen. Rouvat olivat siinä mukana ja kiehisten taso arvosteltiin rajamiehet tuomareina. Lettuja liekiteltiin ja syötiin hillojen ja kermavaahtojen kera. Illanviettoon oli komennettuna Ivalon rajakomppaniasta poromies-rajamieslappalainen, joikhaaja ja haitarinoittaja Hannu Posti. Yhdessä laulettiin ja sitten tämä trio, Lapin joikhaaja, Posti soittajana ja minä kolmantena, lauloimme sota-ajan lauluista aina Satumaa tangoihin saakka. Jouduin tukalaan tilanteeseen kun kenraali Kirjavainen, illan isäntä, joka minut hyvin tunsu tuolta Kainuun ajoilta laulumiehenä, sanoi, että ”kun tässä nyt iltä alkaa päättyä ja presidenttipari lähtee pois ja kun nyt sattuu vielä olemaan 13.4. eli Tellervon päivä niin laulappas Esko nyt se laulu ‘näkemiin nyt pikku Tellervo’.” Tämähän oli kova paikka vaikka sota-ajan lapsena olin sitä joskus laulanut. Sanat olivat nyt todella hukkassa muutamaa alkusäettä lukuun ottamatta. Sieltä laulumiesten joukosta löytyi esimieheni Jarmo Mattila, joka antoi taustatukea ja niin selvittiin laulusta. Presidenttipari nousi rekeen ja lähti pois kuten muukin joukko.

Mieluisa tapahtuma kaiken kaikkiaan ja virkaurani yksi huipentumista tämä retki oli ja senhän se poiki, että linnaan tuli lähtö joulukuussa -88. Sieltäkin jäi mieluisa muisto. Pääsin vaihtamaan jonkun sanan itsensä Arvo Ylpön kanssa. Esa Pakarinen istui viimeisiä kuukausiaan rullatuolissa ja häntä olisin halunnut morjesta ja vaihtaa pari sanaa, mutta niin se vain jäi. Monta muutakin julkisuuden henkilöä siellä kohtasin. Tuolloin oli muistaakseni televisiolakko, mistä johtuen tätä tapahtumaa ei kuvaruudussa nähty.